

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening
Mevrouw mr. drs. M.C.G. Keijzer
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Kazernestraat 52
2514 CV Den Haag
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070 312 92 00
fax 070 312 93 90

e-mail postbus@eerstekamer.nl
internet www.eerstekamer.nl

datum 11 maart 2025

betreft Vragen over de voortgang van de implementatie van de Omgevingswet (vierde kwartaal)

ons kenmerk 170790.65U

Geachte mevrouw Keijzer,

De leden van de vaste commissie voor Infrastructuur en Waterstaat / Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening hebben met belangstelling kennisgenomen van de vierde voortgangsbrief sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet van 3 februari 2025.¹ De leden van de fractie van de **BBB** wensen de regering naar aanleiding hiervan enkele vragen voor te leggen. De leden van de fracties van **GroenLinks-PvdA** en de **PvdD** wensen de regering eveneens een aantal vragen te stellen. De leden van de fractie van de **SP** sluiten zich bij deze vragen aan.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de BBB

De leden van de fractie van de **BBB** stellen de regering de volgende vragen.

1. U constateert dat de invoering verantwoord was, terwijl u tegelijkertijd constateert dat de gebruiksvriendelijkheid van het Omgevingsloket verbetering vereist. Is er onafhankelijk onderzoek gedaan onder burgers en bedrijven hoe zij hun weg kunnen vinden in het stelsel zonder daarvoor te stuiten op de vraag 'raadpleeg de gemeente'?
2. Indien er onderzoek is gedaan: kunt u ons dat onderzoek doen toekomen? Zo niet, bent u bereid een dergelijk onderzoek te laten doen en ons daarover te informeren?
3. Als gevolg van het samenvoegen van veel wetten zien de leden van de BBB-fractie in de praktijk veel wijzigingsbesluiten met soms maar een heel korte termijn tussen publicatie en inwerkingtreding. Is het voor de rechterlijke macht, bedrijven en burgers eenvoudig terug te vinden welke wetgeving op welk moment van toepassing is op het moment dat dit voor hen van belang is? Zo nee, wordt dit nog nader onderzocht en wordt daarbij ook het overgangsrecht meegenomen?
4. Op pagina 12 van uw brief van 3 februari 2025 zien de leden van de BBB-fractie dat er 120 omgevingsplannen zijn gepubliceerd in het vierde kwartaal, 101 via tijdelijke alternatieve maatregelen (TAM) en 19 via het hoofdspoor. In totaal zijn er 199 omgevingsplannen gepubliceerd, waarvan 48 via het hoofdspoor. Wat is de oorzaak dat gemeenten nog zo vaak kiezen voor TAM?
5. Waar de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) eerst groot voorstander was van de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2024, lijkt deze houding nu omgeslagen. Hebben

¹ Kamerstukken I 2024/25, 33 118/34 986, GH.

datum 11 maart 2025

ons kenmerk 170790.65U

blad 2

de signalen van de veranderde houding van de VNG u ook bereikt? Wat is volgens u de reden dat het aanvankelijke optimisme van de VNG is omgeslagen?

6. In de media lazen deze leden het afgelopen najaar over problemen in de woningbouw door een tekort aan ambtenaren.² Hoe is de stand van zaken nu? Waarom staat hier niets over in de rapportage? Gaat u er in de toekomst voor zorgen dat dergelijke signalen deze Kamer wel bereiken?
7. De omgevingsplannen die zijn gepubliceerd via TAM moeten alsnog worden omgezet in het hoofdspoor. Daar is zeker in kleinere gemeenten geen capaciteit voor en ondertussen worden ook nieuwe vergunningen aangevraagd. Kunt u een indicatie geven van de kosten hiervan? In het zogenaamde Ravijnjaar leidt dit tot extra kosten bij gemeenten. Gaat u de gemeenten hiervoor op enige manier compenseren? Deze leden ontvangen hier graag een toelichting op. En wat gaat u doen om gemeenten hierbij te ondersteunen?
8. U wilt per 1 januari 2026 stoppen met TAM. Wat betekent dat voor de gemeenten die nu nog met TAM werken? Hoe gaat u ervoor zorgen dat er in de betreffende gemeenten in 2026 wel volgens het hoofdspoor gewerkt gaat worden?
9. Eind 2025 wordt een aantal evaluaties verwacht, waaronder de uitvoeringstoets. Mocht hieruit blijken dat uitfasen van TAM grote problemen op gaat leveren bij gemeenten, bent u dan bereid het uitfasen opnieuw uit te stellen?
10. Inmiddels is er een aantal rechterlijke uitspraken gedaan over participatie onder de Omgevingswet. Hieruit blijkt dat participatie alleen dan verplicht is als de gemeente die voor de betreffende vergunning verplicht heeft gesteld. Kunt u aangeven hoeveel gemeenten inmiddels een participatieverordening hebben opgesteld? En in hoeveel gevallen hebben gemeenteraden participatie verplicht gesteld bij een buitenplanse omgevingsplanactiviteit (BOPA)?
11. Uw ambitie is om de komende jaren 100.000 woningen per jaar te bouwen. De leden van de fractie van de BBB staan daar helemaal achter. Dat betekent echter ook dat er veel capaciteit nodig is voor omgevingsplannen en vergunningverlening. Deskundig personeel is schaars en dus duur. De inhuur van ZZP'ers wordt ingewikkelder. Gemeenten krijgen steeds meer taken en minder middelen. Wat gaat u doen om te voorkomen dat de ambities op het gebied van ruimtelijke ordening ten koste gaan van het voorzieningenniveau in de regio?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fracties GroenLinks-PvdA en PvdD

De leden van de fracties van **GroenLinks-PvdA** en **PvdD** stellen de volgende vragen aan de regering.

U stelt dat het invoeringsjaar over het algemeen rustig en stabiel verlopen is. Dat vinden de leden van deze fracties een bijzondere en nogal Haagse kwalificatie voor het dagelijkse leven onder de Omgevingswet. Deze leden krijgen tot op de dag van vandaag vrijwel wekelijks signalen uit de praktijk dat de Omgevingswet voor zowel vergunningverleners en beleidsmakers als initiatiefnemers tot meer tijdsbesteding en meer kosten heeft geleid:

1. Bent u bijvoorbeeld bekend met het artikel '13 maanden Omgevingswet: Cumela maakt de balans op'?³
2. Cumela (brancheorganisatie voor groen, grond en infra) constateert dat het doen van een melding vele malen lastiger geworden is en dat bedrijven dit daarom regelmatig nalaten.

² De Telegraaf, 25 oktober 2024, *Plannen woningbouw in de knel door tekort aan ambtenaren: 'Aanvragen vergunningen niet eens bekeken'*, via <https://www.telegraaf.nl/nieuws/870299204/plannen-woningbouw-in-de-knel-door-tekort-aan-ambtenaren-aanvragen-vergunningen-niet-eens-bekeken>.

³ Cumela, 6 februari 2025, *13 maanden Omgevingswet: Cumela maakt de balans op*, via <https://www.cumela.nl/nieuws/13-maanden-omgevingswet-cumela-maakt-de-balans-op>.

datum 11 maart 2025

ons kenmerk 170790.65U

blad 3

- a. Is de regering bekend met dit signaal? Hoe vaak komt dit ontduiken van de regelgeving voor?
 - b. Kan de regering ingaan op de gevolgen die dit voor de bescherming van de waterkwaliteit en waterveiligheid, de natuur en het milieu kan hebben?
 - c. Kan de regering ingaan op de in het artikel benoemde economische ongelijkheid in het speelveld die ontstaat door het disfunctioneren van het DSO, met name de vergunningcheck? Is het de bedoeling van de wetgever om een ongelijk speelveld te creëren? En zo niet, wat gaat de regering doen om dit tegen te gaan?
 - d. De regering heeft allerlei activiteiten ingesteld om de gebruiksvriendelijkheid te vergroten. Vele zijn echter afgelopen jaren ook al geprobeerd, inclusief standaardisering van vragenbomen en intensivering van het gebruikersonderzoek. Dit heeft tot op heden niet geleid tot een gebruiksvriendelijke vergunningcheck of DSO. Kan de regering garanderen dat wat zij concreet doet om de ondernemers, en in het bijzonder kleine ondernemers, te helpen om makkelijker aanvragen te doen, ook binnen een redelijke termijn gaat werken? Waarom kan zij dat garanderen?
3. Cumela constateert dat er een ongelijkheid is ontstaan tussen gemeenten in de aanwezigheid van data en dat ook dit negatieve gevolgen heeft voor de concurrentiepositie van ondernemingen. Soms moet een bedrijf zelf dure onderzoeken laten doen, terwijl een buurgemeente deze data zelf aanlevert. Functionaliteit (Bodemkwaliteitskaarten) was in het oude meldpunt bodemkwaliteit al jarenlang opgenomen, maar zit niet in het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).
 - a. Kunt u aangeven wanneer deze basiskaart opgenomen wordt?
 - b. Zijn er andere datasets die vergelijkbare ongelijke concurrentieposities veroorzaken?
 - c. Bent u bereid deze ongelijkheden te verhelpen? Zo ja, welke dan?
4. Het Omgevingsloket functioneert niet optimaal; met name de vergunningcheck werkt niet goed. De adviezen uit het DSO zijn over het algemeen voor de initiatiefnemer zinloos, omdat ze vrijwel altijd eindigen met het advies om de gemeente te bellen. Ook burgers die hun omgeving in de gaten willen houden, worden geconfronteerd met lange documenten vanuit het DSO over initiatieven van hun bureaus, waar zij op geen enkele wijze wijzer van worden. Antwoorden zijn afgeschermd of überhaupt niet opgenomen. Zo heeft een lid van de GroenLinks-PvdA-fractie ervaren dat uit een vergunningaanvraag voor een dakterras wel te lezen was dat er geen bodemonderzoek nodig was, maar niet waar en hoe groot of hoe hoog het aangevraagde dakterras gelokaliseerd was.

De leden van deze fracties constateren dat u een aantal stappen benoemt die doorlopen zijn om de gebruiksvriendelijkheid te vergroten. Deze stapelen op vele stappen en plannen van uw voorgangers, maar al dit werk heeft tot op de dag vandaag geen gebruiksvriendelijk DSO opgeleverd.

 - a. Kunt u aangeven waarom u de vergunningcheck in de lucht houdt als de beschreven ellende voor burgers de dagelijkse praktijk is?
 - b. Als u het wel in de lucht wilt houden: welk jaar heeft de regering voor zichzelf als uiterste einddatum gesteld voor een bruikbaar DSO en met name een gebruiksvriendelijke vergunningcheck?
5. Ondernemers ervaren veel dubbele vragen doordat aanvragen door verschillende instanties moeten worden behandeld. Bij gewijzigde aanvragen moet je het hele aanvraagtraject opnieuw doorlopen en opnieuw indienen. Dit kost ondernemers veel tijd en geld en leidt er nu al toe dat ondernemers de kans maar wagen en geen check meer doen. Dit was een bekend probleem bij de invoering en zou verholpen worden.

Waarom is dit niet opgelost? Kan het überhaupt technisch opgelost worden? U schrijft dat u eraan werkt: wat is de deadline die de regering zichzelf stelt voor het afronden van dit deel?

datum 11 maart 2025

ons kenmerk 170790.65U

blad 4

6. Kan de regering in algemene zin ingaan op het signaal dat het complexer geworden is om een vergunning aan te vragen? Hoe verklaart de regering dit? En gaat dit niet in tegen het doel van de Omgevingswet: sneller en eenvoudiger?
7. Er is een milieuverklaring bodemkwaliteit ingevoerd in de Regeling bodemkwaliteit. Ook is het melden van graafwerk een milieubelastende activiteit (MBA) met informatieplicht geworden. Hierdoor is voor kleinschalig graafwerk de verhouding tussen uitvoering en administratie zoek. Wat kunt u hierin verbeteren?
8. Omgevingsdiensten (en gemeenten) hanteren regelmatig verschillend beleid. Voor een deel is dat verklaarbaar door decentralisering en maatwerk. Omgevingsdiensten controleren echter maar weinig risicogestuurd, zo is de verklaring van ondernemers. Er is hierdoor veel administratieve controle, bijvoorbeeld op eenvoudig grond- of graafwerk, omdat dit eenvoudige lijstjes afvinken betreft. Verschillen tussen gebieden kunnen hierdoor onontwarbare problemen veroorzaken. Voor ondernemers die willen investeren in milieuvoorzieningen levert dit tevens extra onzekerheid op door aanvullende eisen of verschillen tussen (omgevingsdienst)regio's waarin ze werken. Bijvoorbeeld bij de aanleg van een wasplaats of tankplaats.
 - a. Wat kunt u doen om op dit gebied meer eenheid van beleid aan te brengen tussen omgevingsdiensten?
 - b. Voor ondernemers die werken voor waterschappen is op dit moment geen Gedragscode Bestendig Beheer en Onderhoud beschikbaar. De oude was tot 1 januari geldig. Een nieuwe is voorzien voor 1 april 2025. Hoe verklaart u deze lacune van drie maanden? Welke gevolgen heeft dit voor het beheer en onderhoud bij het werk van de waterschappen?
9. U stelt in uw brief: *"Het bedrijfsleven kon in het vierde kwartaal goed overweg met het Omgevingsloket, net als in eerdere kwartalen."*⁴ Ongeveer 70% van de bij Cumela aangesloten ondernemers ervaart duizend tot duizenden euro's extra kosten door toegenomen regeldruk.⁵ Extra kosten die zij zelf verklaren uit onder andere de invoering van de Omgevingswet. Dit leidt ertoe dat een ondernemer die is aangesloten bij Cumela in een bij de leden van de fractie van GroenLinks-PvdA bekende rapportage van Cumela over regeldruk verzucht: *"Vooral de Omgevingswet maakt het voor kleinere bedrijven bijna onmogelijk om nog graafwerkzaamheden te doen. Onbegrijpelijk dat hiermee ingestemd is!"*⁶ En Cumela zelf constateert: *"De Omgevingswet is een goed voorbeeld van nota bene nieuwe wetgeving die de regeldruk alleen maar verergert en onvoldoende afgestemd is op de praktijk."*⁷ Graag ontvangen deze leden uw reactie hierop. In de brief stelt u immers dat het een succesvolle start van de Omgevingswet betreft, dat belanghebbenden goed betrokken zijn en dat ondernemers goed overweg kunnen met de Omgevingswet.
10. U stelt in bijlage 1 dat zes miljoen sessies zijn gedaan en dat dit cijfer hoger is dan dat van Omgevingsloket online (OLO) en de Activiteitenbesluit Internet Module (AIM). Ook telt het aantal aanvragen op tot ongeveer 413.000 vergunningen, meldingen en informatieplichten en dat ziet u als succes. Als deze nummers door elkaar gedeeld worden, komt men echter uit op bijna 15 pogingen om tot een succesvolle aanvraag of melding te komen. Bent u het met de leden van deze fracties eens dat dit een bizar aantal is en meer in lijn ligt met bovenstaande signalen, onder andere vanuit Cumela? Of zien deze leden dat niet goed?
11. U kaart op pagina 19 de problemen met de Landelijke Voorziening Bekendmaken en Beschikbaarstellen (LVBB) aan. Deze zijn deels verantwoordelijk voor niet op tijd realiseren van

⁴ Kamerstukken I 2024/25, 33 118/34 986, GH, p. 16.

⁵ Cumela, rapportage n.a.v. een enquête over regeldruk, bekend bij de leden van de fractie van GroenLinks-PvdA.

⁶ Cumela, rapportage n.a.v. een enquête over regeldruk, bekend bij de leden van de fractie van GroenLinks-PvdA.

⁷ Cumela, 6 februari 2025, *13 maanden Omgevingswet: Cumela maakt de balans op*, via <https://www.cumela.nl/nieuws/13-maanden-omgevingswet-cumela-maakt-de-balans-op>.

datum 11 maart 2025

ons kenmerk 170790.65U

blad 5

zowel de basiskwaliteit van het DSO als het oplossen van (een groot deel van de) problemen met STOP-TPOD.⁸

- a. Kunt u concreet toelichten welke problemen schuilen achter de omschrijving: *"Ook wordt gekeken welke aanpassingen nog meer noodzakelijk zijn (...) moet het fundament van de LVBB worden bijgewerkt."*⁹
 - b. Is het denkbaar dat STOP-TPOD 1.4 niet meer in 2025 ingevoerd wordt voor gebruikers?
 - c. Welke gevolgen heeft dat voor gemeenten die nu handmatig parallel plannen moeten bijhouden?
 - d. Kan hierdoor niet een onwenselijke slechtere rechtsbescherming van zowel initiatiefnemers als derde belanghebbenden ontstaan, omdat er fouten in de parallelle wijzigingen en dus grondslagen voor een vergunning kunnen sluipen? Hoe houdt u dit risico in de gaten?
12. U duidt het aantal verstoringen en de downtime van het DSO als *"zeer positief en vertrouwenwekkend voor de toekomst"*.¹⁰ Desondanks benoemt u het percentage van 97% beschikbaarheid van het DSO-LV.¹¹ Gebruikelijk is een veel hogere beschikbaarheid servicelevel afspraken (SLA) voor digitale systemen, namelijk 99,9%.
- a. Kunt u dit toelichten? Welke eis heeft u contractueel gesteld aan de uptime voor het DSO?
 - b. Kunt u aangeven hoeveel uur binnen en buiten kantoortijd het systeem down was?
 - c. Kunt u aangeven waarom u zo tevreden bent, terwijl er in het vierde kwartaal vier storingen waren die zelfs buiten de SLA-kaders vielen? Een SLA is toch het absolute minimum dat een dienst beschikbaar moet zijn?
 - d. Kunt u aangeven hoeveel de lokale systemen totale up- en downtime hebben gehad? Dat is immers waar de gebruikers mee te maken hebben. Het percentage van het DSO-LV vertelt maar een deel over de beschikbaarheid van het systeem voor de eindgebruikers.
13. U stelt dat het gelukt is om het grootste deel van de bestuurlijke afspraken over het afgesproken basisniveau na te komen. Dat niet alles gelukt is, vinden deze leden zeer teleurstellend. Want dit basisniveau had oorspronkelijk al voor 1 januari 2024 gereed moeten zijn en was al een uitgestelde en een afgezwakte versie van de eerdere minimale vereisten die niet op tijd behaald werden (en die waren overigens alweer een uitkleding van het eerder afgesproken eindniveau voor het DSO). De regering heeft nu ook dit uitgestelde minimale basisniveau niet behaald. U verwijst in uw brief naar de interbestuurlijke en technische complexiteit. Daar heeft de Eerste Kamer steeds op gewezen en het is een keuze van opvolgende kabinetten geweest om toch door te zetten met de invoering op 1 januari 2024.
- a. Hoe voorkomt u dat gemeenten kostbare fouten gaan maken met het handmatig bijhouden van het parallel wijzigen?
 - b. U komt met een ingewikkeld verhaal over LVBB en STOP-TPOD. Deze leden willen graag weten wanneer de basiskwaliteit wel volledig gereed is.
14. U stelt dat *"in het vierde kwartaal bevoegde gezagen steeds meer gebruik maken van de (kern)instrumenten in de planketen."*¹² Bij nadere bestudering blijkt dat in Q4 84% van de bevoegde gezagen bij een ontwerpomgevingsplan kiest voor de TAM. Over heel 2024 is dat ongeveer 75%. Hoe kunt u tevreden zijn, terwijl het merendeel van de ontwerpomgevingsplannen nog steeds via de TAM loopt?

⁸ Om omgevingsdocumenten te publiceren, zijn de Standaard voor officiële publicaties (STOP) en Toepassingsprofielen omgevingsdocumenten (TPOD) ontwikkeld.

⁹ Kamerstukken I 2024/25, 33 118/34 986, GH, p. 19/20.

¹⁰ Kamerstukken I 2024/25, 33 118/34 986, GH, p. 9.

¹¹ Het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) ondersteunt de uitvoering van de Omgevingswet. Het bestaat uit lokale systemen van overheden en de onderdelen van de landelijke voorziening (DSO-LV), zoals het Omgevingsloket.

¹² Kamerstukken I 2024/25, 33 118/34 986, GH, p. 12.

datum 11 maart 2025

ons kenmerk 170790.65U

blad 6

15. U stelt als oorzaak technische beperkingen in het lokale systeem en dat "*Bevoegde gezagen blijken helaas *nog niet altijd* over voldoende kennis te beschikken (...)*".¹³ Tegelijk noemt u de invoering een succes. Terwijl dus 84% blijft werken in feitelijk het oude systeem. Welke conclusie verbindt u daaraan? Kunt u uw term 'succesvol' nader inkleuren, want deze leden hebben een andere mening over succesvol dan dat slechts 16% een nieuw systeem gebruikt.
16. U spreekt van "*steeds meer gebruik maken van de kerninstrumenten*".¹⁴ Hoe verklaart u 'steeds meer' wanneer het jaarpercentage TAM's lager ligt dan dat van Q4? Dan neemt het gebruik van de alternatieven toch juist toe?
17. Het percentage TAM's ligt bij goedgekeurde omgevingsplannen aanzienlijk lager (ongeveer 30%) dan in de ontwerpfase. Hoe verklaart u dit?
18. 84% gebruikt voor ontwerpomgevingsplannen de TAM en 2/3 van de omgevingsplannen is gebaseerd op een TAM. Sommige redenen waarom gemeenten voor een TAM kiezen, hangen samen met de STOP-TPOD-problematiek. Die kan pas met STOP-TPOD 1.4 deels opgelost worden, zo begrijpen deze leden. Zou het niet wijzer zijn om de TAM nu al langer in stand te houden dan tot 1 januari 2026, zodat gemeenten en initiatiefnemers weten waar ze aan toe zijn?

De leden van de vaste commissie voor Infrastructuur en Waterstaat / Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening zien uw reactie met belangstelling tegemoet en ontvangen deze graag binnen **vier weken** na dagtekening van deze brief.

Hoogachtend,

drs. E. Kemperman MBA

Voorzitter van de vaste commissie voor Infrastructuur en Waterstaat / Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening

¹³ Kamerstukken I 2024/25, 33 118/34 986, GH, p. 13.

¹⁴ Kamerstukken I 2024/25, 33 118/34 986, GH, p. 12.